

Fylkesmannens tilsynsrolle

og KU

Petter Lodden, FM-Vestfold, NKRF 04.02.10

1. Hva og hvorfor
2. Utgangspunktet
 - Kommuneloven kapittel 10 A
 - Tilsynsprosjektet i Vestfold
 - Samordningsbehov og nytte
3. Hva sier Aaslandutvalget?
4. Tilsyn og egenkontroll
5. Refleksjoner til slutt

SB: Får skrape av Helsetilsynet

Helsetilsynet i Vestfold mener Mosserødhjemmet sviktet i omsorgen for en 71 år gammel kvinne fra Sandefjord

SB: Lot slagpasient vente 90 min.

Kommuneoverlegen beklager at legevakten i Sandefjord ikke ga en pasient med hjerneslag forsvarlig behandling. Mannen er nå varig skadet. Nå har Helsetilsynet kommet med kritikk av legevakten etter hendelsen

SB: Problemet er å finne et egnet sted

- Kommunen har stort fokus på et varig, bedre botilbud for byens bostedsløse, etter at Fylkesmannen i Vestfold nylig påpekte at Sandefjord kommune ikke oppfyller sine forpliktelser godt nok

SB: FAU: Glade for ungdomsskolerefs

Fylkesmannen i Vestfold

Innholdet på ungdomsskolene i Sandefjord får full slakt i en fersk revisjonsrapport.

Det viser seg jo at rådmann, skole- og barnehagesjef og rektorene ikke har kontroll. Alle stoler på underliggende ledd, men ingen vet hva som er realiteten

Hva og hvorfor?

- Forholdet mellom (sektorisert) stat og (integrert)kommune. Kommunene peker på:
 - Uoversiktlig og omfattende statlig styring
 - Behov for samordning og forutsigbarhet
 - Oppgaver og ressurser
- Tilsyn, egenkontroll og samordning

Stat – kommune, Lokaldemokrati- kommisjonen; Samspill og tillit:

- *I velferdsstaten har kommunene og staten har blitt tettere integrert. De skal i fellesskap løse offentlige oppgaver. Staten har, innen rammene av en stor kommunesektor, en viktig rolle å spille både som lovgiver, bevilgningensmyndighet, kompetanse-, tilsyn-, klageorgan og dialogpartner. Dialog er nødvendig for å sikre at kommunene gjennomfører de store velferdsoppgavene slik Stortinget har bestemt*

Fylkesmannen et par år før:

- *Fylkesmannen ser på offentlig velferdsproduksjon som en sammenhengende **verdiskapningskjede**, fra Stortingets lov- og budsjettvedtak, til virksomhetsnivå lokalt. Stor bruk av kommunene for å tilpasse og gjennomføre nasjonal politikk lokalt, skaper **interessefelleskap** mellom stat og kommune om resultatet av politikken*

Tilsyn og egenkontroll – perspektiv

Bli myndighetskrav og politiske vedtak etterlevd?

Forvaltningen og borgerne. Offentlige tjenester og folks hverdagsliv ”gror sammen”. Avhengigheter

Tilsyn handler om:

- rettssikkerhet
- folks tillit til forvaltningen - dens legitimitet
- effektiv gjennomføring av nasjonal politikk, statlig styring
- og dermed om fungerende demokrati og rettsstat

Kommuneloven kap. 10 A

Fylkesmannen i Vestfold

- Felles rammer, regler prosedyrer og virkemidler. Stor variasjon mellom sektorene. Meld. St. 7, des.
- Oversiktlig, enhetlig og forutsigbart for kommunen
- Målrettet og effektivt for staten, ROS, Kost – Nytte
- Lovlighet i fokus – tydelig kommunalt ansvar (rom)
- Kontroll, vurdering og ev reaksjon
- Fylkesmannen; rett og plikt til å samordne tilsyn
- Hovedspørsmålet er: *påvirker tilsyn lokal praksis?*

Prosjektbakgrunn: Kap 10 A

- Ikke nok kunnskap om:
 - Hvordan kommunene oppfatter tilsyn, og om
 - hvordan tilsyn forstår kommunene
- Oppfatningene seg over tid, pga erfaring
- Kommunene er store, komplekse organisasjoner. Der det er flere oppfatninger om, og flere måter å forholde seg til tilsyn på

Tilsynsprosjektet i Vestfold

- Ambisjon: realisere hensiktene med kap 10 A
- Kommunenes syn på tilsyn. *Spørre kommunene om læring og nytte*
- Målet; øke tilsynets lokale relevans, for praksis, adm. og pol. ledelse; *øke sjansene for lokal læring*
- Flere problemstillinger – ift. egenkontrollen disse:
 - Muligheter for synergi?
 - Kommunepolitikernes og kontrollutvalgenes rolle; forvaltningsrevisjon og internkontroll

Prosjektstatus

Fylkesmannen i Vestfold

- Tilsynsfelt i bevegelse. Volumet øker. Spenning fortsatt, men mer samforstand mellom tilsyn og kommune. Variasjon innad i og mellom kommuner. *Flerstemte*. Fra faglig støtte til noe ledermotstand – omdømmetap og motivasjonstap
- Instrument og emosjon. Dyktighet og konstruktive roller
- Hvordan påvirke lokal praksis i tråd med myndighetskrav på beste måte? Fortsatt ubesvart
- Ny utfordring; kan bedre samordning med egenkontrollen gi økt samlet effekt? Revisjon av faglig styring – hva med politikken? Kommunestyret

Hva sier Aaslandutvalget?

Ikke mye, men: *statlig tilsyn må ses i sammenheng med andre virkemidler som kan sikre at kommunene oppfyller lovpålagte plikter,*

- *Utvalget har som utgangspunkt at kommunene skal være mest mulig selvkontrollerende*
- *I tillegg til statlige tilsyn og kontrollordninger, er kommunene pålagt å ha egenkontroll*
- *Unngå unødig kontroll av kommunen, flertallet mener at hensynet til lokalt folkestyre og øvrige kontrollmekanismer tilsier redusert tilsyn*

Forskjell, men synergi?

- Egenkontroll og statlig tilsyn har litt ulike begrunnelser, *men dels sammenfallende hensikter og virkninger* – utnytte synergien; samlet kontrollvolum øker! Ligger i tida. Styringsmotene skifter
- Det er en bevisst ansvars- og rolledeling mellom stat og kommune, men vi må utnytte knappe fellesressurser og framstå rasjonelle og verdikjeden henger sammen

Tilsyn og egenkontroll

- Bruk lokal kunnskap og tilsynserfaring
- Lær av og forstå kommunen og dens forbedringsarbeid / andre kommuner
- Innspill til ROS, kost–nytte
- Unngå kollisjoner og ”dobbelt opp”
- Felles metodiske krav og utvikling

Egenkontroll og tilsyn

- Egenkontrollen har flere aktører:
 - Kontrollutvalg, revisjon, og rådmannens internkontroll
- Forskjellene mellom tilsyn og fvl.revisjon:

Tilsyn

Sentrale interesser
Lovlighetstilsyn /
min.-standard
Ev pålegg
Autoritative funn

Forvaltningsrevisjon

+ lokale behov
+ kvalitet og lokale mål, og
ressursbruk og effektivitet
Anbefalinger
Mer inkluderende prosess

Hvor begynner vi?

- Atskilte sfærer eller samspill mellom tilsyn og egenkontroll? Flere aktører: FM, ATil, osv. KU, rådmann, ordfører, kommunestyre...
- Utveksle info om risikovurderinger og analyser, planer og rapporter – til bruk for kartlegging av risiko, valg av tema og kommuner....
- Felles kunnskapsbank og kunnskapsbygging

Tilsyn og egenkontroll – aktuelle spørsmål framover

- Systemrevisjon er ofte svaret, men hva var egentlig spørsmålet? Tilsyn eller felles øvelse
- Tidshorisont; ett el flere år? Going concerns
- Svikt kan forklares med mangel på kunnskap og motivasjon? Reaktiv vs proaktiv styring
- Sikre lovkrav i lokal praksis; mer tilsyn eller se styrings- og kontrollregimer i sammenheng? Stat og kommune integrert. Konsekvenser?